

них важелів державного стимулювання інвестицій у транспорт, зростання цін на матеріальні ресурси, недостатність джерел фінансування у розвиток та модернізацію транспорту.

Отже, недостатня увага до проблем розвитку транспортно-логістичної інфраструктури регіонів може призвести до системної кризи економіки України. Вважаємо доцільним якомога швидше вжити радикальних заходів щодо реалізації концепції розвитку транспортно-логістичного комплексу на основі кластерного підходу.

Література

1. The Global Competitiveness Report 2011-2012 [Electronic resource] / K. Schwab, World Economic Forum. – Geneva, Switzerland 2011. – 529 p. – Mode of access: <http://www.weforum.org/pdf/gcr/lisbonreview/report2011.pdf>. – Title from the screen.
2. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети : монографія / за ред. С. С. Варналія. – К. : НІСД, 2007. – 820 с.
3. Рынок транспортно-логистических услуг в 2010–2011 гг. и прогноз до 2014 г. – 365 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [<http://marketing.rbc.ru/research/562949981248436.shtml>].
4. Логистическая отрасль в Украине (2005–2001 гг.) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.export.by/?act=s_docs&mode=view&id=1644&type=byclass&indclass=41400&mode2=archive&doc=64
5. Connecting to Compete 2010. Trade Logistics in the Global Economy. The Logistics Performance Index and Its Indicators [Electronic resource]. – Mode of access: http://siteresources.worldbank.org/INTTLF/Resources/LPI2010_for_web.pdf
6. Dieter W. Rebitzer. The European Logistics Market [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.europe-re.com/system/main.php?paigned=2242&articleid=8738>
7. Solvell O. The Cluster Initiative Greenbook / O. Solvell, G. Lindqvist, C. Ketels. – Stockholm, 2003. – P. 77.
8. Mersey Beats Drum for Maritime Expansion [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.maritimejournal.com/archive101/2003/march/news/marsey_beats_drum_for_maritime_expansion
9. Экономические известия, № 81, 19 мая 2011 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.ukrudprom.com/digest/Odessa_pokaget_klaster.html
10. Пятинкин С. Ф. Развитие кластеров: сущность, актуальные подходы, зарубежный Ефек / С. Ф. Пятинкин, Т. П. Быкова. – Минск : ТЕСЕЙ, 2008. – С. 56–57.
11. Карпатський РЦПР поглиблює співпрацю з Угорщиною [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrproject.gov.ua/?get=news&id=2045>
12. Про схвалення Державної програми розвитку промисловості на 2003–2011 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1174-2003-%EF>.
13. Концепція створення кластерів в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://biznes.od.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=499&Itemid=33
14. Проект концепції Національної стратегії формування та розвитку транскордонних кластерів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ved.odessa.gov.ua/Main.aspx?sect=Page&IDPage=23566%0D%0A&id=1150>
15. Транспорт і зв'язок України – 2009 : стат. зб. за ред. Н. С. Власенко : Держкомстат України, 2010.

УДК 334.735:336.531.2(477)

О. В. ЯРЕМЕНКО

Вищий навчальний заклад Укоопспілки,
Полтавський університет економіки і торгівлі

АКТИВІЗАЦІЯ ФУНКЦІОНУЮЧОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СПОЖИВЧІЙ КООПЕРАЦІЇ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті досліджено фактичний стан та фактори, які здійснюють вплив на позитивні зміни інвестиційної діяльності Тернопільської облспоживспілки. Внесено рекомендації, що спрямовані на поліпшення інвестиційного клімату, який забезпечить привабливість інвестування та стійкий економічний розвиток кооперативних підприємств в сучасних умовах господарювання.

This article explores the actual situation and the factors affected by the positive change of investment activity of the consumer cooperative enterprises of Ternopol. Made recommendations to improve the investment climate, which will provide attractive investment and sustainable economic development of cooperative enterprises in the contemporary economy.

Ключові слова: економічний стан, капітальні інвестиції, пайовий капітал, Тернопільська облспоживспілка, фінансові інвестиції.

Вступ. В умовах лібералізації законодавчо-правової бази, неврегульованості та недосконалості законодавства в частині стимулювання з боку держави інвестиційної діяльності, обмеженістю джерел фінансування, а також організаційних питань відносини власності у споживчій кооперації породжують у навколо кооперативному середовищі пагубні і деструктивні плани та ідеї. Багато підприємницьких структур не полишають мрії

запустити руку до кооперативної кишені, перетворити кооперативне на своє власне, бо не поступається їм місцем на споживчому ринку та розвиває свою господарську діяльність у сільській місцевості, допомагає членам, іншим категоріям населення в реалізації товарів народного споживання, наданні послуг тощо.

Таким чином підвищення ролі споживчої кооперації у фінансово-економічному житті країни, активізація інвестиційних процесів та мобільність її багатогалузевого господарства, відповідальність трудових колективів дозволили системі разом із національною економікою певною мірою подолати наслідки глобальної фінансової кризи і стали вирішальними факторами для відносно успішного зростання об'ємів інвестиційного капіталу. Проте, на наш погляд, важливим питанням є розробка та впровадження в життя комплексних заходів, щодо покращення інвестиційного клімату підприємств споживчої кооперації, у т.ч. Тернопільської облспоживспілки, що в свою чергу матиме позитивний вплив на її інвестиційний імідж.

Аналіз останніх досліджень. Аналіз досліджень та публікацій свідчить, що значний внесок у вирішення досліджуваної проблеми відображенні в наукових працях учених-дослідників кооперативної спадщини та сьогодення С.В. Бабенко, І.І. Вініченко, В.М. Геєць, А.І. Гриценко, Б.А. Дадашев, В.В. Зіновчук, М. Мазур, С.Р. Семів, Г.П. Скляр, А.В. Ігнат'єв, В.М. Мішин, Т. Оніпко, А. Фрідман та ін. [3–5; 7; 8]. Завдяки працям цих учених сформульовано підґрунтя для подальших наукових досліджень. Незважаючи на це, існує об'єктивна необхідність поглиблення теоретичних основ і практичних рекомендацій, щодо вирішення проблем інвестиційної діяльності Тернопільської облспоживспілки. Згідно зазначеного, особливого інтересу набуває питання формування системи інвестиційного управління, яка б враховувала реальний фінансово-економічний та інвестиційний стан підприємств споживчої кооперації в Тернопільській області.

Метою статті є дослідження функціонуєчої фінансово-економічної та інвестиційної діяльності Тернопільської облспоживспілки та визначення факторів, що спрямовані для поліпшення інвестиційного клімату, який забезпечить привабливість інвестування та стійкий економічний розвиток кооперативних підприємств в сучасних умовах господарювання.

Для досягнення поставленої мети виникає потреба у дослідженні ланцюга таких **завдань**:

- аналіз стану структури активів та власного капіталу Тернопільської облспоживспілки;
- дослідити функціонуючий рівень розвитку інвестиційного комплексу в умовах активізації кооперативних підприємств Тернопільщини;
- здійснити ряд рекомендованих заходів, щодо вирішення існуючих проблем, щодо розвитку інвестиційної діяльності кооперативного сектора.

Результати дослідження. Адаптація споживчої кооперації до вимог ринкової економіки проходить складно, зі значними втратами. Не справдилися твердження про те, що входження її до ринку буде швидким і безболісним, оскільки вона створювалася та тривалий час існувала за умов капіталізму та приватної власності. Зважаючи на напружену внутрішню політико-економічну ситуацію в країні, ускладнену впливом світової фінансової кризи кооперативний сектор Тернопільщини знає повального скорочення обсягів діяльності, знецінення і повного вимивання власних обігових коштів, зростання боргів, практичного банкрутства. Для виходу з неї довелося багато чим пожертвувати, позбавитися частини майна, переглянути організаційну структуру системи підприємств споживчої кооперації в Тернопільській області. Тому, щоб не допустити обвалу та забезпечити зміцнення кооперативної економіки необхідно реально оцінити фінансово-економічний стан, роблячи акцент на інвестиційне забезпечення, загальної інфраструктури Тернопільської облспоживспілки [9].

Для виходу із критичного стану Тернопільської облспоживспілки здійснювався пошук шляхів, де наголювалось на необхідності налагодження комерційної діяльності, підвищення гнучкості стосунків в умовах нестабільності ринку товарів. Однією з форм збереження функціональності кооперативних організацій та належне обслуговування сільського населення, часткового поповнення обігових коштів стало створення госпрозрахункових відокремлених підрозділів. В усіх галузях діяльності їх нараховувалося понад 208 одиниць.

У споживчій кооперації Тернопільщини почалися певні позитивні зміни, так на кінець 2010 р. в торгівлі, громадському харчуванні одержано приріст товарообороту 36,8 %, заготівлі – 45 %. Одинадцять райСТ із 17-ти збільшили обсяги продажу товарів, 13 райСТ – оборот галузі громадського харчування. З 2002 року облспоживспілка почала працювати з прибутками.

На кінець 2010 р. порівняно з 2006 р. у Тернопільській облспоживспілці значною мірою зменшилися обсяги капітальних інвестицій на 1381 тис. грн або на 20,7 %, у т.ч. в будівельно-монтажні роботи скоротилися на 908 тис. грн та інвестиції в основний капітал – 473 тис. грн. За 2010 р. капітальних інвестицій у матеріальні активи було направлено 11 тис. грн, а 2006 р. – 19 тис. грн, що має тенденцію скорочення на 8 тис. грн або на 42 %. Члди відзначити, що капітальні інвестиції за джерелами фінансування за 2010 р. становить 8239 грн, де основна частина складається з власних коштів – 6482 грн, а 2006 році – 11521 грн [1; 2], відбувається зниження, проте вагомим є те, що Тернопільська ОСС намагається самотужки забезпечити себе інвестиційними ресурсами. Щодо фінансових інвестицій, то на кінець 2010 р. порівняно 2006 р. довгострокові інвестиції скоротилися на 3292 грн або на 39,5 %. На таку зміну проаналізованих показників вплинули відсутність достатніх джерел фінансування Програми розвитку та технічного переоснащення та недосконалість бізнес-проектів з модернізації і оновлення об'єктів кооперативного сектора.

У 2010 році порівняно з 2006 роком збільшилась залишкова вартість основних засобів на 4540 грн. або на 3,9 % при незначному зменшенні загального розміру їх зносу на 7,8 %. Зазначимо, що кінець 2010 року за-

лишкова вартість інвестиційної нерухомості зросла на 433 тис. грн або 1,6 % [1; 2]. Проте з позиції ефективності використання основних фондів слід переглянути потреби в них і розірвати договори оренди на кооперативне майно. Це диктує необхідність прискореної реконструкції, технічного та технологічного оновлення кооперативних виробництв, що є для системи нагальною проблемою, яка потребує першочергового вирішення. При цій зміні виникає необхідність стимулювати інвестиційні активи внутрішніх і зовнішніх інвесторів, доцільно залучати кредити та інвестиційні ресурси, підвищення уваги до потенційних пайовиків системи і рівня їх матеріального стимулювання та залучення приватного і позасистемного капіталу для поліпшення діяльності споживчих товариств Тернопільщини.

В контексті прийнятої державної цільової програми розвитку українського села правління Тернопільської облспоживспілки та районних споживчих товариств звертали першочергову увагу на створення сучасної, конкурентоспроможної сільської торгової мережі. Відповідно цього, кооперативна економіка Тернопільщини в останні період почала повертати втрачені позиції та демонструє поступальні тенденції: в разі збільшила обсяги продаж товарів, спрямувала на модернізацію і технічне переоснащення сільських магазинів близько 100 млн грн власних інвестицій, створивши тим самим одну з перших в системі споживчої кооперації країни новітню торговельну мережу з брендом “ТеКо” (“Тернопільська кооперація”).

Перший супермаркет у системі відкрито у серпні 2003 р. у м. Тернополі по вул. Князя Острозького. Станом на 1.07.2011 р. маркетів нараховується в кількості 12, а саме були відкриті в містах Заліщики, Теребовля та інших сільських місцевостях, де внески в статутний фонд підприємств споживчої кооперації “ТеКо” – 174 тис. грн.

Всі маркети, які працюють під брендом “ТеКо” є окрасою міст та сіл області. Торгово-промисловою палатою України, організатором всеукраїнського параду лідерів економіки, присуджено у 2007 р. облспоживспілці першість за створення розгалуженої системи сучасних торговельних підприємств у регіоні, розвиток споживчої кооперації та впровадження прогресивних технологій, з врученням диплому та вимпелу “Український торговельний Олімп” [9].

Фундаментом цих підприємств передувала велика кропітка робота районних споживчих товариств під керівництвом правління облспоживспілки, яке було “генератором нових ідей”. Спеціалістами облспоживспілки було розроблено концепцію розвитку галузі торгівлі, яку затвердив черговий кооперативний з’їзд. Вагомий внесок в удосконалення роботи торгівлі облспоживспілки надали консультанти Центру Кооперативної спілки Швеції, які протягом трьох років вели проект розвитку мережі маркетів [6]. В цьому напрямку активно працювали однодумці тернопільчан, кооператори Рівненської та Львівської облспоживспілок, де взаємний обмін досвідом кооператорів трьох областей, які перші в системі Укоопспілки почали впровадження нового типу торговельних підприємств, значно прискорило економічний та інвестиційний рух вперед. У питання удосконалення торговельної мережі, зауважимо, доречно буде продовжити співпрацю з проектним центром кооперативної спілки Швеції, яка у минулі роки дала досить вагомий позитивні результати.

У 2000 р. було засновано обласне кооперативне підприємство “Коопринок”, який активізував роботу 18 ринків. Обсяг наданих населенню послуг зросли у шість разів, всі ринки працюють рентабельно. Це дало змогу напрацьовані кошти вкладати у розвиток матеріально-технічної бази, сума яких становить 5 млн грн. Значна роль в обслуговуванні населення області відводиться ринкам.

Правління Тернопільської облспоживспілки значну увагу приділяє роботі з реформування, реконструкції та технічного переоснащення виробничих підприємств. Відповідно до прийнятої програми розвитку хлібопекарської підприємства в Бережанському, Бучанському, Заліщицькому, Теребовлянському райСТ, введено в дію сучасний кондитерський цех в м. Тернопіль. Загалом в кооперативне виробництво інвестовано 2 млн грн [9].

Економічна складова Тернопільської ОСС за останні 2006–2010 рр. характеризується наступним: у 2010 р. загальна сума активів системи складає 187960 грн, розмір зобов’язань – 6074 грн, де удвічі скоротилася прострочена дебіторська заборгованість та поточні зобов’язання повністю забезпечені оборотними активами на 41489 грн [1; 2]. Сума власних коштів споживчої кооперації у 2010 р. зросла на 31055 грн порівняно з 2006 р., у т.ч. частка фінансових інвестицій зросла на 3373 грн, що забезпечує суттєвих потенціал на перспективних розвиток кооперативного сектора Тернопільщини.

Для суттєвого нарощування власних обігових коштів підприємствам та організаціям Тернопільської споживчої кооперації можливості за рахунок реінвестування прибутку, капіталізації дивідендів на пайові внески та прискорення оборотності товарів і грошових ресурсів. Без оборотного капіталу марні намагання досягти збільшення обсягів діяльності.

Проаналізувавши джерела формування підприємств споживчої кооперації Тернополя у 2010 р., статутний капітал становить 89402 грн, а в 2006 р. – 58429 грн, тобто має тенденцію збільшення на 30973 грн або на 53 %, що позитивно впливає на фінансовий стан кооперативного сектора [1; 2].

Зауважимо, що пайовий капітал є один із основних джерел формування оборотних активів кооперативного сектора, який з 2006 по 2010 рр. зменшився на 3156 тис. грн або на 5,14 %, а також зросли пайові внески на одного пайовика 260,50 грн. Як відомо, пайові внески підпадають під інфляцію, де рада Укоопспілки прийняла рішення про їх порядок, що забезпечує перевагу членства в кооперації. Виграє як споживче товариство, отримавши безвідсотковий оборотний капітал, так і пайовики за рахунок збільшення виплат на паї. До речі, від розподілу прибутку 2005–2008 років на виплати на паї членів кооперативного сектора спрямовано 13 млн грн [4]. Удосконалення обліку пайових внесків і пайового фонду, порядок нарахування і здійснення виплат на паї підвищить довіру, приведе до стабілізації чисельності членів споживчого товариства.

Таким чином, у першому кварталі 2010 р. була проведена індексація обов'язкових пайових внесків та пай (частки) пайовиків в майні споживчих товариств, підприємств споживспілок на рівень інфляції за 2008 рік.

Зазначимо, що відбулося зміцнення фінансового стану системи Тернопільської ОСС. На кінець 2010 р. чистий прибуток становить 4570 грн, де порівняно з 2006 р. збільшився на 3,4 % [1; 2]. За сумою одержаних прибутків Тернопільська облспоживспілка за 2008 р. посіла 4-те місце в системі Укоопспілки. Правління облспоживспілки та районних споживчих товариств постійно працюють в питаннях соціальної захищеності кооператорів. Середньомісячна заробітна плата за п'ятирічку зросла у п'ять разів.

На сьогодні споживчу кооперацію Тернопільського краю сприймають зовсім по-іншому, як десять років тому, адже вона отримала статус чи не єдиної організації, діяльність якої спрямована на соціальну захищеність жителів села, активно переймаючись забезпеченням їх товарами та послугами на вигідних економічних умовах. Система економічно зростає в очах сільської громади, формує і розвиває в ринковому середовищі фундаментальні, базові принципи і цінності кооперації. Виходячи з цього, стратегічними завданнями розвитку на період 2009–2013 роки є збереження цілісності системи, покращення фінансової та інвестиційної стабільності усіх районних споживчих товариств, споживчих товариств та кооперативних підприємств, соціальний захист кооператорів та пайовиків. Саме в цьому напрямку будуть працювати кооператори в найближчі п'ять років. Стратегічні завдання були обговорені та затверджені на черговому XIV з'їзді споживчої кооперації області, який відбувся 12.02.2009 р.

Для сучасного розвитку споживчої кооперації вагоме значення має прийнята XIX з'їздом споживчої кооперації України "Стратегія розвитку споживчої кооперації України (2004–2015 рр.)", яка полягає в обґрунтуванні перспективних напрямів розвитку споживчої кооперації як соціально-економічної організації людей і господарської системи, її ринкової адаптації у підвищенні ефективності фінансово-економічного функціонування і інвестиційної тематики та активній реалізації її соціальної місії [10].

Вже доведено, що українські кооператори відіграють важливу роль у житті суспільства не лише на регіональному та національному рівнях, а й на міжнародному. Правління Укоопспілки, враховуючи позитивні зміни та результати, які досягнули кооператори Тернополя, вже декілька років входить до складу делегації від споживчої кооперації України, яка приймає участь в роботі Генеральної Асамблеї міжнародного кооперативного альянсу.

Таким чином, при активізації кооперативного сектора Тернопільщини завдяки високому професіоналізму та самовідданій роботі працівників кооперативних організацій і підприємств подолає труднощі сьогодення, збереже свою цілісність, забезпечить належне обслуговування населення та надійно захищатиме інтереси членів споживчих товариств Західної України.

Висновки. Таким чином, первинна оцінка фінансово-економічних параметрів функціонування Тернопільської облспоживспілки відображає позитивні зміни, що супроводжує краще задоволення матеріальних і духовних потреб пайовиків, оптимізацію фінансово-інвестиційного клімату, а також перспективу на міжнародну кооперативну співпрацю, яка оптимізує інвестиційну діяльність.

Все-таки, зважаючи на напружену внутрішню політико-економічну ситуацію в країні, ускладнену впливом світової фінансової кризи, ми усвідомлюємо, що цих доробків може виявитися обмаль для утримання кооперативної системи Тернопільщини від кризових проявів. Тому в сучасних умовах господарювання впровадження рекомендованих заходів, дозволить найкращим чином вирішити проблеми, щодо поліпшення інвестиційного стану, який дасть потужний імпульс стійкому економічному розвитку кооперативних підприємств Тернополя.

Перспективи подальших досліджень. На основі проведеного дослідження фактичного стану та факторів інвестиційної діяльності, а також внесених пропозицій, щодо поліпшення інвестиційного стану підприємств споживчої кооперації в Тернопільській області доречно запровадити ефективну методику заохочення інвесторів, щодо додаткових внутрішніх та зовнішніх джерел інвестування кооперативного сектора.

Література

1. Бухгалтерська звітність Тернопільської облспоживспілки за 2006 р.
2. Бухгалтерська звітність Тернопільської облспоживспілки за 2010 р.
3. Зіновчук В. В. Залучення інвестицій у сільськогосподарські кооперативи // Фінанси України. – 2007. – № 6. – С. 70–78.
4. Мазур М. Сверблячка по Заліщицьки / М. Мазур // Вісті. Діловий випуск. – 2011. – № 43 (1012). – С. 2–3.
5. Оніпко Т. Проблеми інноваційного розвитку підприємств України і політика держави, щодо їх подолання / Т. Оніпко // Вісті. Діловий випуск. – 2011. – № 28 (20). – С. 1–3.
6. Постанова XX з'їзду споживчої кооперації // Вісті. Діловий випуск. – 2009. – № 13. – С. 21–24.
7. Семів С. Р. Вплив світової фінансової кризи на діяльність споживчої кооперації України / С. Р. Семів // Вісник Львів. комерційної академії. – Вип. 30. – Л. – 2009. – 127–132 с.
8. Скляр Г. П. Економічні умови і протиріччя розвитку фінансово-кредитної та інвестиційної сфери споживчої кооперації / Г. П. Скляр // Вісник економічної науки України. – 2006. – № 1 (9). – С. 136–140.
9. Сторінки історії Тернопільської облспоживспілки. – Вип. 1. – Т. – 2009. – С. 116–126.
10. Стратегія розвитку споживчої кооперації України (2004–2015 рр.) // Вісті. Діловий випуск. – 2004. – № 15 (268) – 32 с.